

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.958.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, petek 30. septembra 1938

Cena posamezni številki din 1'50

Razveselive vesti

Kakor smo že omenili v svojem poročilu o seji beogradske zveze trgovskih združenj, se opaža med srbskimi trgovci oživilno delo v trgovskih organizacijah ter ustanovah. Kažejo se tudi že prvi pozitivni rezultati tega razveselivega gibanja.

Tako se je v Beogradu zaradi energične samoobrambe trgovstva proti krošnjarstvu to zlo znatno zmanjšalo. Nad 800 uspešnih prijavnih krošnjarskih prestopkov, ki so bili vsi tudi kaznovani, pomeni nekaj in dokazuje, da se tudi že s sedanji predpisi more nekaj ukreniti proti krošnjarstvu. Tudi glede drugih zahtev trgovstva se opaža živa akcija po samopomoči. Spominjamo le na prve trgovske nabavljalne zadruge v Vojvodini, ki zelo dobro delujejo in ki dokazujejo, da je tudi proti nabavljalnemu združništvu najboljšo sredstvo samopomoč. Če se že privilegiji nabavljalnih in konsumnih združenj nikakor ne morejo oz. nočejo odpraviti, naj jih pa bodo deležni še trgovci po svojih nabavljalnih združenjih.

Prav posebno razveselive pa so vesti iz Beograda, ki poročajo o zelo povečanem delu v organizacijah srbskih trgovcev. To povečano delo je dalo že prvi pomembni uspeh: ustanovitev delniške družbe, ki bo postavila v Beogradu veliko trgovsko tiskarno. Ta tiskarna ševeda ni sama sebi namen, temveč je le sredstvo, da se okrepi trgovski stanovski tisk. Ko bodo imeli trgovci lastno tiskarno, potem bo mogoče resno misliti tudi na ustanovitev velikega trgovskega dnevnika, ki bo kot glasilo Centralnega predstavništva tudi glasilo vsega trgovstva Jugoslavije. Z ustanovitvijo lastnega dnevnika bo moglo trgovstvo šele prav uveljaviti svoje zahteve v javnosti in takrat se bodo slišale njegove zahteve res dobro.

Kakor rečeno, bo ta dnevnik glasilo vsega trgovstva Jugoslavije, zato pa bo moralo tudi vse trgovstvo delati za njegov napredek. To bo storilo tem laže, ker bo dnevnik organiziran tako, da se bodo mogle uveljaviti v njem zahteve in težnje vseh pokrajin. Kakor je Centralno predstavništvo organizirano tako, da ni v njem nobene majoritacije, da so vse pokrajinske zveze trgovcev popolnoma enakopravne, tako bo organiziran tudi bodoči trgovski dnevnik.

V Beogradu pa se pripravljata tudi ustanovitev osrednje pisarne vseh naših zvez trgovskih združenj. Ta pisarna bo izpolnjevala približno iste naloge kot Centralna industrijskih korporacij, poleg tega pa bo tudi hrbljenica za vse stanovsko organizatorično delo.

V naših tovariških organizacijah na jugu se je torej začelo lepo in razveselivo delati. S tem pa je za nas nastala dolžnost, da se tudi v naših organizacijah, zlasti pa v naših združenjih delo še znatno dvigne. Slovenske trgovce so vedno na vseh sejah Centralnega predstavništva in na vseh trgovskih kongresih hvalili, da so svojo stanovsko organizacijo najbolje izvedli. Ta hvala nam nalaga dolžnost, da s svojim delom dokazemo, da smo je vredni in da moč naših organizacij stalno raste. Zato mora biti prizadevanje vseh zavednih trgovcev, da bo no-

vo leto društvenega dela, ki se sedaj začena, še zlasti živahno in da bo rodilo prav posebne uspehe.

Začetek takšnega dela pa naj pomeni izredna skupščina Zveze trg. združenj v Celju. Nova pravila bo dobila na tej skupščini naša Zveza, dobila bo tudi novo tajništvo in začne naj se tudi nova do-

ba dela! Nujno potrebno je tudi to, ker naloge trgovskih združenj in trgovskih organizacij rastejo, kakor se večajo težave, ki jih mora premagovati naša nacionalna trgovina.

Kakor v centrali, tako pa se naj začne novo delo tudi v vseh združenjih in v vseh organizacijah. Po-

tem bo doseženo tudi to, da nam ne bo treba poročati le o nerešenih trgovskih zahtevah, temveč bomo mogli poročati tudi o doseženih uspehih. Le od trgovstva samega je odvisno, kakšno veljavo bo imel njegov glas v javnosti in kako se bodo upoštevale njegove zahteve.

Seja Centralnega predstavništva sklicana

Izredno važna vprašanja na dnevnem redu

Predsednik Centralnega predstavništva Nedeljko Savić je sklical za ponedeljek dne 10. oktobra v Beogradu sejo Centralnega predstavništva.

Dnevni red seje je določen takole:

1. Poročilo predsednika C. P. Nedeljka Savića o tekočih vprašanjih.

2. Izvolitev treh članov za bolgarsko-jugoslovanski gospodarski odbor, kakor je bilo sklenjeno na kongresu v Ljubljani.

3. Določitev načel za predloge kraljevski vladi o izvedbi carinske unije med Bolgarsko in Jugoslavijo.

4. Razprava o delovnem času v trgovskih obratih.

5. Ustanovitev centralne ustanove za širjenje stanovskega tiska.

6. Ustanovitev osrednje pisarne za vsa stanovska ter organizacijska vprašanja.

7. Poročilo o razgovorih s člani kr. vlade glede trgovskih zahtev.

8. Slučajnosti.

Kakor kaže že dnevni red, bo seja Centralnega predstavništva izredno važna in pomembna. Posebne važnosti sta 2. in 3. točka dnevnega reda. Ljubljanski kongres je sklenil, da priporoča Centralnemu predstavništvu zvez trg. združenj v Beogradu in Zvezi trgovskih združenj v Srbiji, da ustanovita stalen odbor šestih članov, ki bi proučeval vsa aktualna trgovska vprašanja ter predlagal potrebne predloge za poglobitev trgovskih odnosov med Bolgarsko in Jugoslavijo ter tudi o medsebojni pomoči trgovstva v Bolgarski in Jugoslaviji.

Zveza trgovskih združenj v Sofiji je svoje člane za ta odbor že določila in sedaj jih mora določiti še Centralno predstavništvo. Temu odboru bo pripadla posebno velika naloga tudi pri bližnjih pogajanjih za sklenitev carinske unije med Bolgarsko in Jugoslavijo.

Zato je morala priti tudi 3. točka na dnevni red seje C. P. Določiti je treba osnovna načela za carinsko unijo. Nadalje pa je tudi potrebno, da trgovci navedejo svoje želje, da bo carinska unija v resnici vsem ustrezala.

A tudi vse druge točke dnevnega reda so izredno važne. Opozorjamo zlasti na 5. in 6. točko, ki kaže, da se je začelo med trgovstvom Srbije živahno organizacijsko delo. Prvi velik uspeh tega dela bo ustanovitev delniške družbe trgovcev za postavitev lastne tiskarne v Beogradu. Ustanovitev tiskarne je že zagotovljena. Sedaj pa je treba rešiti vprašanje skupnega dnevnika in utrditve vseh treh obstoječih trgovskih tednikov.

Vedno nujnejša je tudi potreba, da ima trgovstvo v Beogradu svojo dobro delujočo osrednjo pisarno. Posli so že tako narasli, kar je

razveseljav znak dela v trgovskih organizacijah, da brez nastavljenih pisarniških moči dela ni mogoče več zmagovati.

Posebne važnosti pa je tudi sedma točka, ki je namenjena pogajanjem z zastopniki kr. vlade, da se zahteve trgovcev že enkrat začno tudi uresničevati.

V ta namen bo posebna deputacija C. P. obiskala po seji C. P. tudi predsednika vlade dr. Stojadinovića, da mu še enkrat razloži zahteve trgovstva.

Na vsak način pa moremo pričakovati od sklicane seje C. P. tudi pozitivne rezultate, ker je se-

danji minister za trgovino in industrijo inž. Kabalin že izrekel željo, da se seja Centralnega predstavništva udeleži osebno in v podrobnostih izve za vse želje in potrebe trgovstva.

Z vsa pravico moremo zato pričakovati, da bo imela seja C. P. v resnici pozitiven uspeh. Naše zahteve so jasne, njih upravičenost je že bila priznana od predsednika vlade in od drugih članov kraljevske vlade, sedaj je treba dati tem zahtevam samo še potrebni poudarek.

In na seji Centralnega predstavništva se bo to zgodilo!

Proti privilegijem prodajnih združenj

Spomenica konference trgovinskih zbornic

Kakor smo že poročali, je bila v dneh od 12. do 14. t. m. v Beogradu konferenca vseh trgovinskih zbornic v državi. Na konferenci, ki jo je vodil podpredsednik trgovinske zbornice v Beogradu g. Vojislav Petković, so bile zastopane vse trg. industrijske zbornice v državi. Po obširnih referatih in stvarni debati je bilo soglasno sklenjeno, da se pošlje naslednja spomenica trgovinskemu ministru:

»Gospod minister za trgovino in industrijo!

Ze skozi leta opozarjajo naše trgovinske zbornice in vse druge trgovske organizacije odločujoče činitelje na brezpravni trgovski posel nabavljalnih in konsumnih združenj ter prodajnih in zlasti žitnih združenj.

Nabavljalne in konsumne zadruge prodajajo proti vsem zakonskim predpisom blago vsem in vsakomur prav tako ko samostojne trgovine. Prodajne, zlasti pa žitne zadruge, prodajajo blago ne samo svojim združnikom, temveč tudi nezadružnikom, t. j. kupujejo blago tudi od nezadružnikov in prodajajo to blago hkrati z blagom svojih združnikov kot zadružno blago.

Takšno delo združenj je v nasprotju s predpisi zakona o gospodarskih združenjih, poleg tega pa pomeni v smislu obrtnega zakona brezpraven trgovski posel.

A ne samo to, da te zadruge opravljajo ta brezpravni posel popolnoma nemoteno, ga opravljajo, kakor vse kaže, v vedno večji meri, da je danes že težko najti med temi združenji še zadruge, ki se ne bi izneverila združni misli in ki se ne bi bavila z navadno trgovino. To je tudi razumljivo, ker imajo zainteresirani člani teh združenj zaradi tega posla lep zaslužek, čeprav nezakonit, pristojne oblasti pa jih v tem niti najmanj ne ovirajo.

Gospod minister!

Velike so ugodnosti, ki jih uživajo zadruge za mnoge stvari. Te ugodnosti ne uživajo zadruge zaradi združne ideje, kateri bi morale služiti. Nasprotno, te zadruge, kakor že rečeno, sploh ne služijo več združni ideji, temveč so se spremenile v neko vrsto popularnih delniških družb in zato uživajo znatne ugodnosti. Z drugimi besedami: te zadruge uživajo ugodnosti za nekaj, kar sploh ne obstoji. To pa niti ni v interesu združne misli niti se ne more opravičiti s stališča državnih interesov.

Pri takšnem položaju ni čudno, da toleriranje te nezakonitosti ogorčava vse trgovske kroge. To je tem bolj razumljivo, če se pomisli, da morajo trgovci plačevati številna in težka fiskalna bremena, dočim so zadruge, ki opravljajo isti trgovski posel, vseh teh obveznosti oproščene.

V trgovskih krogih vedno bolj prevladuje vtis, da ne dajeta združna misel in njeno izvajanje, temveč samo združna oblika in združni naslov pravico do teh ugodnosti. Če bo še nekaj časa trajalo to stanje glede poslovanja združenj, potem je zelo verjetno, da bodo tudi trgovci začeli ustanavljati svoje gospodarske zadruge in da bodo pod združnim videzom uživali iste ugodnosti ter z njimi opravljali isti trgovski posel, ki ga opravljajo danes brez vseh ugodnosti ter pod bremenom mnogih obveznosti do države in samouprav. To bodo morali storiti iz enostavnega razloga, ker se ne morejo sprijazniti s tem neenakim postopanjem, zlasti fiskalnim v enem in istem poslu, poleg tega pa tudi zato, ker nikakor ne morejo več zdržati te nelojalne konkurence združenj, ki nastaja iz teh združnih privilegijev.

Ti pojavi se opažajo na območjih vseh trgovinskih zbornic in to je

Izredna skupščina Zveze trgovskih združenj

bo v sredo, dne 5. oktobra ob 10. dop. v mali dvorani Narodnega doma v Celju.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Volitve predsedništva.
3. Ev. predlogi predsedništva in združenj.
4. Slučajnosti.

Samostojne predloge je treba poslati takoj, da jih ima predsedništvo tri dni pred skupščino v rokah.

Takoj po izredni skupščini bo seja glavnega odbora Zveze

Takoj po seji glavnega odbora pa bo

seja ožjega odbora Zveze trgovskih združenj dravske banovine.

tudi vzrok, da je tej zbornici čast, da v imenu vseh zbornic prosi Vas, gospod minister, da napravite temu brezpravnemu poslovanju združenj konec! To zahtevajo široke množice trgovcev z vsa pravico, ker gre za načelo enakosti vseh državljanov, za zakonitost, pa tudi za obstoj številnih malih trgovcev, ki so naši družbi in naši državi nadvse potrebni.

V prepričanju, da boste gospod minister, popolnoma razumeli pomen te prošnje ter v njenem smislu tudi postopali, kar ne bo le v interesu trgovine, temveč tudi države, pa tudi v interesu same združne misli, ki ji v omenjenih vrstah našega združništva grozi popoln polom, je čast tej zbornici zaprositi Vas, gospod minister, v imenu vseh trgovinskih zbornic v državi, da že naprej sprejmete našo zahvalo za izvršeno ugodno rešitev te prošnje ko tudi, da sprejmete izraze našega posebnega spoštovanja.

Bombaža manjka

Zaradi zastoja v dobavi bombaža so začele tekstilne tvornice v Mariboru omejevati obrat. Tvornice so doslej prejemale surovine iz čezmorskih krajev skozi Hamburg, nemške železnice pa ne sprejemajo več pošiljk za stranke. Tvrška Zelenka & Ko. je odpustila delavstvo in ga bo zopet zaposlila, čim se uredi redna dobava surovin. Tvornica Doctor in drug dela le tri dni na teden. Tudi ostale tovarne bodo morale omejiti obrat in odpustiti del delavstva.

Izvoz zastal

Ker Jugoslavija ne pušča več svojih vagonov v inozemstvo, kakor to tudi delajo že nekaj dni ostale države iz raznih varnostnih razlogov, je začelo primanjkovati vagonov za izvoz, zlasti sadnih. Blago se natovarja le v nemške, poljske, švicarske in franc. vozove, ki se vračajo domov, teh pa je zelo malo na razpolago. Teh vagonov bo v par dneh zmanjkalo in potem bo vsak izvoz v inozemstvo nemogoč. Zato so cene sadju tako zelo padle, da jabolka prav za prav sploh nimajo več cene in jih kmetje prodajajo za vsak denar, v kolikor gre za kvarljivo blago. Zimsko sadje se spravlja v klet za čase, ko bo izvoz zopet mogoč. Računajo, da se bodo v kratkem meje zopet odprle za naše sadje.

Kriza našega kmetijstva

Kako se rešiti iz agrarne pasivnosti

>Domoljub< je načel zelo važno in nujno vprašanje, kako rešiti naše kmetijstvo iz krize, v katero je zašlo. Posebno hvalevredno pa je, da je pri tem pogledal >Domoljub< resnici čisto v oko in da je odkrito navedel napake našega kmetijstva. Samospoznanje je prvi korak k zbolšanju in v gospodarstvu velja ta pregovor še zlasti.

Naše kmetijstvo je danes zašlo v enako krizo, kakor je bilo pred pol stoletja, ko je postala zaradi cenega čezmorskega in ruskega žita naša žitoreja nerentabilna. Kdor ni znal takrat preurediti svojega gospodarstva, ta je propadel in vse garanje mu ni nič pomagalo. V resnici so tudi takrat morali deset in deset tisoči zapustiti rodno grudo in se izseliti v Ameriko.

Kakor pred pol stoletja, tako moramo tudi danes rešiti veliko nalogo, kako bi preuredili svoje kmetijsko gospodarstvo. Samo da je danes ta naloga mnogo težja, kakor čisto pravilno dostavlja >Domoljubov< člankar.

Kakšno je današnje stanje našega kmetijstva?

Na to vprašanje odgovarja >Domoljubov< takole:

>1. Mi moramo uvoziti vsako leto do 12.000 vagonov žita, ker ne pridela Slovenija niti polovico tistega žita, ki ga potrebuje za lastno prehrano.

2. Izvozimo pa letno približno 1000 vagonov krompirja, 2000 vagonov sadja, 100 vagonov hmelja, 1000 vagonov fižola, 1500 vagonov sena in 150 vagonov gozdnih sadežev.

Žito in moko uvažamo iz Vojvodine in iz Srema, izvažamo pa deloma v druge banovine, deloma pa v Italijo, na Češko, v Nemčijo in včasih tudi v Francijo in Švico.

Ze ti približni podatki kažejo, da smo Slovenci poljedelsko pasiven narod, kajti ravno najvažnejše, to je kruh, moramo uvažati v veliki množini, kar daleč odtehta ves naš izvoz.

Ali bi se dalo to omiliti? Nekoliko pač, a bistveno ne. V Sloveniji je le malo predelov, ki so kolikor toliko ugodni za žitorejo. Poznam močnega kmeta, ki je strokovno jako izobražen in je poskušal že vse mogoče, a je dosegel komaj 9 q pridelkov na hektar, dočim pridela vojvodinski kmet skoraj brez truda in stroškov 15 q in še več. Neumno bi bilo zato siliti se in siliti, če ne gre. Ponekod bi se dalo s potrebnim izboljšanjem semenja, z umetnimi gnojili itd. doseči še prav lep napredek, a še tu bi trud in stroški najbrž komaj odtehtali in povečali donos. Tu torej nimamo pričakovati rešitve.

Kako je s pridelki, ki jih izvažamo? Izvažamo n. pr. 1500 vagonov sena! To je pravo roparsko gospodarstvo, kajti pri nas je živina zato tako slaba, ker je — lačna. Mi še za to živino, ki jo redimo, nimamo dovolj krme, ne pa da bi smeli seno celo izvažati. Pri količkah pravilnem gospodarjenju bi moral sploh ves izvoz sena takoj — izpasti.

Drugo je hmelj. Naš hmelj je dober in po odpravi prohibicije v Ameriki gre tudi zopet v denar, toda kakor stvari stoji, na povečanje pridelovanja hmelja ni misliti. Vzroke bomo ob priliki še razložili.

Močna postavka je fižol. Ta je doslej navadno šel v severno Afriko in v Nemčijo, vendar je ta po-

stavka jako nesigurna in enako negotova sta tudi oba navedena trga. Za enkrat se še ni bati najhujšega, vendar ne kaže, da bi proizvodnja fižola Bog ve kako povečali, ker bi se utegnili hudo opeči.

Krompir! Tega prodajamo v druge banovine. Posajene površine najbrž ne bomo mogli več povečati, pač bi pa z umetnim gnojenjem in boljšim obdelovanjem lahko prav zelo povečali donos, vendar pa nastane tu vprašanje, če bi se pri današnjih cenah to — izplačalo. To vprašanje bo treba še raziskati in šele nato dati nanj končni odgovor. Popolnoma sličen je položaj tudi glede zelja.

Sadje edina rešitev

Ostane torej prav za prav samo še sadje. Glede vseh naših glavnih pridelkov smo zgoraj videli, da se ne da narediti z njimi res kaj takega, kar bi nas rešilo. Čisto drugače je pa s sadjem. Sadja severne države potrebujejo stalno velikanske množine, zato se je lahko prodalo tudi v letih najhujše krize in kakor stvari danes stoji, se tudi za dogledno bodočnost zanj ni prav nič bati. Tu bi bilo torej iskati prvo poglavje preusmeritve našega kmetijstva.

Stajerci so dobivali že doslej za sadje lepe milijone, čeprav ta trgovina še ni bila organizirana, kakor bi bilo treba. Na Kranjskem je pa sadjereja naravnost na tleh. To je več kot čudno, kajti sto let je že minilo, kar je deloval med nami naš veliki in neutrudni sadjar Pirč, trudile so se šole, društva, ustanove in neštete posamezniki, a kder hodi po pre mnogih naših vaseh, mora priti do prepričanja, da je bil ves ta neizmerni trud — bob ob steno.

Toda položaj je danes tak, da je za našega kmeta sadje ena izmed rešilnih bilk, tako kakor je bila pred pol stoletjem živinoreja. Kdor se je bo poprej oprijel, bolj gotovo se bo rešil iz sedanje stiske, kajti — da ponovimo, kar trdimo že nekaj mesecev — pri sedanjem načinu kmetovanja za našega kmeta ni rešitve iz popolnega propada. Ravno na polju sadjarstva se nam pa kaže pri nas še neizmerno polje udejstvovanja in napredka. To uvidi na prvi pogled vsak, ki gre po naših vaseh in ga bodejo v oči zanikrne rogovile, s katerih si kuha kmet žganje, in neštete livade, jase, bregovi, parobki itd., ki naravnost kličejo in prosijo po zasaditvi z izbranimi vrstami sadja.

Seveda pa bo donajalo sadje do-

ber dohodek le, če bomo prav ravnali z njim, če bomo pazili na to, da spravimo na trg samo lepo, zdravo ter sortirano sadje. Da bo doseglo naše sadjarstvo to stopnjo, bo treba še mnogo dela in mnogo pouka, ker danes je sadjarska izobrazba našega kmeta zelo popustila. Nujno je, da se čimprej ta napaka odpravi, ker je v tem pogoj, da bomo imeli od sadja pričakovani dobiček.

Pa še nekaj je potrebno: da

organiziramo izvoz agrarnih proizvodov.

Milijone in milijone je izgubil naš kmet pri izvozu lesa, milijone tudi pri izvozu sadja, živine in deželnih pridelkov. Izvozni posel je težaven in kmetovalec temu poslu ni dozorel, pa čeprav se v ta namen organizira v zadrugo. Izvozna trgovina, zlasti z deželnimi pridelki, je ena najtežjih trgovin, in kdor se v njej dobro ne spozna, stori mnogo bolj, če se je ne loti. Zadruga misel sama po sebi ne da znanja, ki je potrebno za izvozno trgovino in zato smo tudi doživeli že mnoge primere, ko so kmetijske zadruge propadle, ker niso bile dorasle izvoznim trgovinam. Tudi s to resnico se je treba sprijazniti.

Edina rešitev je v tem, da se ustvari koristno in plodno sodelovanje kmetovalec in izvoznih trgovcev. Mi smo na nujnost tega sodelovanja že mnogokrat opozarjali in tudi predlagali, da se v ta namen ustanovi pri Zbornici za TOI poseben kmetijski odsek, ki bi proučeval možnosti sodelovanja našega kmetijstva z našo trgovino in industrijo. Sedaj, ko je ustanovljena kmetijska zbornica, je tem laže dosegljivo to sodelovanje.

Kajti tudi to je mogoče, da bi se znatno pomagalo našemu kmetijstvu iz krize z racionalno gojiljivo industrijskih rastlin.

Še vedno je kmetijstvo osnova našega gospodarstva in zato se tiče vseh stanov in vsega naroda, če je kmetijstvo v krizi. Moramo najti izhod iz te krize in našli ga bomo s sodelovanjem vseh gospodarskih stanov.

Zato pozdravljamo iniciativo >Domoljuba< in samo želimo, da bi se sedaj začelo sistematično delo za napredek našega kmetijstva in za plodonosnejšo prodajo kmetijskih proizvodov, in sicer vseh: od lesa pa do živine, sadja, industrijskih rastlin in zdravilnih rastlin. A niti tujski promet ne bi smel biti pri tem pozabljen!

Sporazum v Monakovem podpisano

Pogajanja med štirimi ministrskimi predsedniki so se začela že takoj dopoldne, se nadaljevala popoldne ter nato še po večerji in ob pol enih ponoči je bil protokol o doseženem sporazumu podpisan. Podpisali so ga Hitler, Chamberlain, Daladier in Mussolini.

Sporazum določa, da se mora začeti nemško sudetsko ozemlje izročati Nemčiji 1. oktobra in da mora biti izročeno do 10. oktobra vse ozemlje, kjer je nad 50% Nemcev. Določeni so natančno dnevi, do katerih morajo biti evakuirani posamezni predeli.

Posebna mednarodna komisija bo določila, kje naj bo plebiscit; ta bo tudi določila vse modalitete za plebiscit, ki mora biti najkasneje do konca novembra. Mednarodno komisijo tvorijo zastopniki vseh štirih velesil in Češkoslovaške.

Vsemu prebivalstvu se prizna opejska pravica, ki se mora uveljaviti v 6 mesecih.

Vprašanje madžarske in polj-

ske manjšine se bo uredilo v sporazumu prizadetih treh vlad. Če pa se ta sporazum v treh mesecih ne bi mogel doseči, bodo štiri velesile o tem odločale na posebnem sestanku.

Vel. Britanija in Francija jamčita nove meje Češkoslovaške v primeru neizzvanega napada, Nemčija in Italija pa šele potem, ko bo rešeno vprašanje poljske in madžarske manjšine.

V koliko je obveljal londonski francosko-angleški načrt, še ni popolnoma jasno.

Češkoslovaška vlada je pod velikanskim pritiskom velesil v glavnem že pristala na pogoje sporazuma. Izjavila pa je, da utrdbe ne izprazni, dokler ni uveljavljen sistem mednarodnega jamstva za nove češkoslovaške meje.

Trgovci, zavarujte se le pri zavarovalnicah, ki inserirajo v »Trgovskem listu«!

Politične vesti

Po svojem prvem apelu na vs. vladne predsednike Francije, Anglije, Nemčije in Italije, da sklenejo mir še pred vojno, ne pa po vojni, je poslal predsednik Roosevelt še drug apel, ki ga pa je poslal edino Hitlerju, ker je pač le od Hitlerja odvisen mir v Evropi. Istočasno pa je obvestil predsednik Roosevelt o vsebini tega svojega poziva Hitlerju vse velesile ter jih prosil, da vplivajo na Hitlerja, da se odloči za pogajanja. Rooseveltov apel je napravil povsod silno močan vtis in tako tudi v Nemčiji, čeprav ga nemški listi niso objavili. Pod vtisom tega apela je bila takoj demantirana vest o splošni mobilizaciji v Nemčiji.

Ministrski predsednik Chamberlain je takoj nato naročil diplomatskim zastopnikom Britanije v Berlinu, Rimu in Parizu, da predlagajo tamošnjim vladam takojšnje sklicanje konference štirih evropskih velesil, ki naj bi razpravljala o češkoslovaškem vprašanju. Nato sta bila sprejeta francoski in angleški veleposlanik v Berlinu od Hitlerja, vsak v eno uro trajajoči avdienci, v kateri sta mu sporočila nove predloge svojih vlad. Istočasno je obiskal britanski odpravnik poslov v Rimu grofa Ciana ter ga prosil, da tudi italijanska vlada intervenira v Berlinu za sklicanje predlagane konference štirih velesil.

Hitler je imel nato dolg telefonski razgovor z Mussolinijem, nakar je povabil po nemških veleposlanikih Chamberlaina, Daladiera in Mussolinija na konferenco v Münchenu. Nadalje je Hitler pristal na to, da za 24 ur odloži rok za splošno nemško mobilizacijo.

Praska vlada je po svojih poslanikih v Rimu, Londonu in Parizu zahtevala, da se h konferenci v Münchenu pritegne tudi njen zastopnik, ker se vendar ne more sklopiti o češkoslovaškem vprašanju brez Češkoslovaške. Hitler o tem ni hotel nič slišati, zastopniki Francije in Anglije pa so obljubili, da bodo skušali ustreči tej zahtevi Češkoslovaške, kakor hitro se bo pokazalo na konferenci, da je sporazum možen.

Konferenca štirih velesil, ki je bila še skozi leta glavna zahteva Mussolinija, se je začela v četrtki dopoldne v Münchenu. Chamberlain je odpotoval na konferenco z velikim optimizmom ter je pred odhodom v Nemčijo dejal, da upa, da bo mogel po povratku sporočiti, da je vojne nevarnosti konec. Mussolini je prišel v München s posebnim vlakom ob 10. dopoldne.

»Giornale d'Italia« piše o francoskih in angleških vojaških pripravah ter pravi, da te samo povečujejo splošno razburjenost, ker se te priprave raztezajo tudi na kraje, ki nimajo nobene zveze s češkoslovaškim vprašanjem. Tako je n. pr. francoska vojska komanda izdala neke ukrepe tudi na svojih mejah proti Italiji, Anglija pa v Sredozemskem morju in v Egiptu. Italija je bila dosedaj mirna in ni izdala nobenih vojaških odredb in zato ima pravico, da vse to prouči, in sicer tudi v duhu, ki ne more biti le v smislu nevtralnega opazovalca.

Politični odbor Zveze narodov je sprejel britanski predlog, da se pakt o Zvezi narodov loči od mirovnih pogodb.

Belgija je dosedaj vpoklicala pod orožje 270.000 mož. Tudi Nizozemska je izdala obsežne obrambne ukrepe za zavarovanje meje.

Zasedanje velikega fašističnega sveta, ki bi moralo biti 1. oktobra, je odgodeno na 6. oktober. Na dnevnem redu so zlasti ta vprašanja: plemensko vprašanje, mednarodni politični položaj, sklicanje nove fašistične in korporativne zbornice.

Angleški parlament se je sestel v sredo. Na seji je podal ministrski predsednik Chamberlain podrobno poročilo o poteku vseh pogajanj zaradi Češkoslovaške. Med drugim je dejal, da ga je že spremen v Godesbergu prepiral, da hočejo Nemci mir. Nadalje je dejal, da Nemčija v Evropi ne bo več stavila teritorialnih zahtev, če dobi sudetske kraje, da pa bo še zahtevala rešitev vprašanja kolonij. Povedal je tudi, da Hitlerjev odgovor na njegovo pismo, da nekaj popusti na svojih zahtevah, izdanih v nemški spomenici, ni zadovoljil. Sporočil je končno, da je Mussolini na njegovo intervencijo — dosegel od Hitlerja, da je odložil splošno mobilizacijo nemške vojske za 24 ur. Med njegovim govorom je prišlo sporočilo o sklicanju konference 4 velesil v Münchenu in nato je bila seja odgodena na ponedeljek.

Bolgarski listi so zelo ugodno komentirali Hitlerjev govor. Zlasti podčrtujejo, da s prikličitvijo sudetskih Nemcev nima Nemčija nič več teritorialnih zahtev v Evropi.

† Franc Dolenc

Na graščini v Preddvoru pri Kranju je umrl preteklo nedeljo po daljši bolezni lesni industrialec in posestnik Franc Dolenc.

Pokojniki je bil eden naših največjih lesnih trgovcev in industrialec, čigar podjetje je bilo znano tudi daleč izven mej naše države.

Ni pa pokojnik slovel le kot eden naših najboljših lesnih strokovnjakov, temveč je bil znan ter tudi cenjen narodni delavec, ki je tudi za narodne namene mnogo žrtvoval. Posebno pa je bil spoštovan zaradi svojega trdnega in neupogljivega značaja.

Bodi ohranjen Francu Dolencu časten spomin!

Njegovi rodbini pa tudi naše iskreno sožalje!

Novi uvozni in izvozni predpisi

Izvozni predmeti, ki se morajo plačati v svobodnih devizah

Finančni minister je izdal dne 27. septembra 1938 naslednji odlok:

>Iz naše države se smejo izvažati le proti plačilu v svobodnih devizah naslednji predmeti:

- predelana telečja koža,
- predelana goveja koža,
- hrastova debela,
- rafiniran in denaturiran špirit,
- boksit v kosih in prahu,
- železna, manganova, svinčena, cinkova in piritova ruda,
- železna in svinčena žindra,
- premog,
- surov glicerin,
- ustrojena koža, telečja in goveja,
- celuloza,
- feromangan,
- železo za obroče in staro železo,

- plemenito in posebno jeklo,
- koncentrat bakrene rude,
- cinkov koncentrat,
- antimon in aluminij.

Potrdila za zavarovanje valute za izvoz naštetih predmetov daje izključno samo Narodna banka.

Nov seznam predmetov, za katere je potrebno uvozno dovoljenje

Finančni minister je izdal z dne 27. septembra odlok, ki se glasi:

>Začenši s 30. septembrom 1938. se ne sme uvoziti iz neklirinskih držav niti ocariniti, če nima uvoznik predhodnega dovoljenja Narodne banke naslednje blago:

- št. car. tarife
- 7. 2 paradižnik,
- 7. 3 črna čebula,
- 27. 1. surovi kakao,
- 28. čaj,
- 29 začimbe v zrnih, luščicah, oluščene ali zmlete,
- 183. 1. prečiščen parafin,
- 230 ekstrakti in snovi za strojenje kož, v kolikor niso posebno navedene, ter umetni material za strojenje,
- 235. 2. drugi organski kemični proizvodi, preparati in lekarniški proizvodi, ki niso omenjeni na drugih mestih, razen preparatov za čiščenje parnih kotlov in kamnov,
- 237 preparati za barvanje, razen umetnih organskih barv ter posebej navedenih,
- 261 puder, pomade, barvila in belila, sredstva za barvanje las in drugo,
- 329. 1. prediva iz umetne svile,
- 382 predelano in nepredelano krzno,
- 418. 1. b filmski traki ter filmi za bioskope,

- 526 odpadki, kosi zlomljenih steklenih izdelkov, steklena pena,
- 646. 1. parni kotli in tudi s priborom,
- 672—674 bicikli, motocikli, prikolice in njih deli,
- 685 pisalni stroji ter stroji za računanje in razmnoževanje.

Denarstvo

Preobrat na borziah

V sredo, ko je vse mislilo, da ni več nade na mirno rešitev češkoslovaškega vprašanja in ko so prišle že vesti o ultimatu Nemčije Češkoslovaški ter o splošni mobilizaciji nemške in madžarske vojske, so na vseh borziah tečajji papirjev in valut zelo padli. Čvrst je bil edino dolar, v Curihu pa so črtali na borzi nekatere valute.

Takoj pa je nastal na vseh borziah preobrat, ko se je zvedelo o sklicanju konference štirih vele-sil. Dolar je takoj oslabil v Curihu od 4.52 na 4.44, dočim so London, Pariz in Milan zopet narasli. Tako se je dvignil London od 20 in 7/8 na 21.05, Pariz od 11.67 na 11.79, Milan pa, ki je ostal v torek sploh brez notice, je dosegel zopet tečaj 23.25. Zanimivo je, da so ostale v Curihu vse južno-vzhodne valute, torej tudi dinar, brez notice, kar je bilo zelo komentirano.

Se bolj pa so se zboljšali tečajji, ko se je zvedelo, da je bil dosežen v Münchenu sporazum.

Trgovska in obrtna banka v Beli Cerкви se je odrekla zaščiti, ker se je zavod popolnoma saniral. Da more v polnem obsegu izplačevati vloge.

Francoska banka je izdala nove bankovce po 5000 frankov. Dosedaj so bili največji francoski bankovci po 1000 frankov.

Francoska banka je zvišala diskontno obrestno mero od 2% na 3%, lombardno pa od 3% na 4%.

Po izkazu Madžarske narodne banke z dne 15. septembra se je njena zlata podloga povečala za 0,1, drž. dolgovi so se povečali za 25,4, obtok bankovcev se je povečal za 28,2 milijona pengov.

Po izkazu nemške Reichsbanke z dne 23. IX. se je obtok bankovcev povečal od 8.708 na 8.786 milijonov RM. Avgusta meseca je znašal obtok le 8.117 milijonov, septembra 1937 pa celo samo 6.504 milijonov RM. Zlate in devizne rezerve so se povečale za 0,2 na 76,5 milijonov RM.

Radio

Torek, dne 4. oktobra. 11.00: Šolska ura: Oktober doma in v prirodi; pomen 4. okt. kot svetovnega dneva — dialog, vodi M. Zor — 12.00: Donski kozaki pojo (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Harmonika solo (Ivan Voukan) — 18.40: Glasbeni spored v prihodnjem letu (dr. A. Dolinar) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Vesela kronika — 20.00: Radijski orkester — 21.10: Debussyjeva ura: Klavir prof. L. M. Škerjanc — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Prenos lahke glasbe iz kavarne Nebotičnik.

Sreda, dne 5. okt. 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napo-

vedi — 13.20: Operetni zvoki (plošče) — 14.00: Napovedi — 18.00: Salonski trio (gg. K. Novak, I. Comelli, B. Borštnik) — 18.40: Mladinske oddaje v prihodnjem letu (prof. N. Kuret) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos opere iz ljub. gledališča, v odmoru okrog 22.00 napovedi in poročila.

Četrtek, dne 6. okt. 12.00: Godbe na pihala (plošče) — 12.45: Poro-

čila — 13.00: Napovedi — 13.20: Salonski kvartet — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Literarni in dramski spored v prihodnjem letu (prof. F. Koblar) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Deset minut zabave (Fr. Lipah, član Nar. gled.) — 20.00: Pevski koncert zboru »Ljubljanski Zvon« — 20.40: Simfonični koncert radijskega orkestra — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Nemški trg trdega lesa

Na trgu okroglega lesa je nastal popoln zastoj, ker so tudi zadnje partije letošnje sečnje razprodane. Za kvalitetni les pa je še nadalje živo zanimanje, ki je zaradi pomanjkanja domačih ponudb iz prve roke usmerjeno na ugodnejše ponudbe iz tujine. Posebno zanimanje je za prvovrstno jugoslovansko hrastovino. Stalno povpraševanje je tudi po jasenovini in orehovini. Pričakuje se, da bo v kratkem nastopilo močnejše povpraševanje tudi za bukovino. Odprto je še vprašanje, če bo trg s hrastovino v bodoče bolj stalen in če bo kupčija narasla. Letos se posel s hrastovino ni posebno razvijal. Povpraševanje po bukovini je bilo stalno, vendar pa je ponudba bila večja ko povpraševanje. Zato tudi trg za bukovino ni tako čvrst kakor je bil v 1. polletju. Živahnije je bilo povpraševanje po lesu za sode.

Cene so se mogle v glavnem obdržati. Trda neobrobljena hrastovina se je prodajala po 100 do 120 RM, v izjemnih primerih tudi nekoliko ceneje, srednje blago je bilo po 120 do 160 RM, boljše kakovosti pa po 160 do 200 RM za kub. meter, dočim je blago najboljšega nemškega izvora doseglo ceno 250 do 300 RM. Na trgu rezane bukovine je bilo povpraševanje stalno ter je ponudba krila vse potrebe. Cene so ostale na dosednji višini. V trgovini na debelo so bile te cene: neobrobjeno blago po 70 do 75 RM in tudi do 100 RM za boljše blago. Poslj. z gabrovino so bili zelo omejeni in so se cene gibale med 80 do 120 RM po kakovosti.

Zelo živahno pa je bilo povpraševanje po rezanem orehovem lesu ter je bila cena za orehov les vseskozi čvrsta. Povpraševanje po rezani jasenovini je bilo

Dobra letina — velika konjunktura za krošniarje

Vedno večje pritožbe proti krošniariem

Naš članek o krošniarskih sleparijah in o škodi, ki jo imajo potrošniki zaradi krošnarjev, je našel zelo dober odmev in prejeli smo od podeželskih trgovcev več dopisov, ki nam poročajo o sleparijah krošnarjev ter o njihovih pretirano visokih cenah.

Tako nam piše trgovec s Pljuškega polja, da so se krošnarji kar navadili na pljuški okraj, kakor hitro so zavohali, da je sadna letina dobra. Takoj, ko so se začela prodajati jabolka in ko so ta dosegla še precej dobro ceno, so prišli krošnarji kar v avtomobilih, da opeharijo kmetovalce za njih zaslužek pri sadju. Ljudstvo pa seveda tem tujim krošnarjem vedno več verjame, ko domačim trgovcem, in zato so nasledali sladkim besedam ter kupovali od krošnarjev blago po mnogo višji ceni, kakor pa bi plačali za isto blago pri domačih trgovcih. Tako so prodajali krošnarji navaden jagec, ki je v trgovini po največ 35 din,

kar za 60 do 70 din. Drugo blago, ki je v trgovini po 48 din, so prodajali po 80 in tudi po 100 din. Plačali so torej še enkrat toliko za blago krošnarjem, kakor bi za isto blago plačali trgovcem. Tako so bili kmetje osleparjeni za svoj sadni izkupiček, krošnarji pa so se jim smejali.

Tudi iz drugih krajev nam poročajo podobne stvari. Kakor hitro se pokaže, da bo dobil kmetovalec za svoj pridelek nekaj denarja, že so tu krošnarji, da mu s svojim blagom odvezamejo kolikor mogoče tega denarja. Sele pozneje vidi kmet, kako je predrago plačal krošnarjem njih blago. Vseeno pa še ni kmetovalec izkušnja izučila in še vedno niso tako previdni, da bi najprej vprašali v domači trgovini, po čem je blago in šele potem kupili od krošnarjev. Če bi jim ti nudili v resnici boljše in cenejše blago, naj magari kupijo pri krošnarjih, toda ti jim nudijo skoraj brez izjeme le slab-

še in dražje blago ko domači trgovci. Seveda pa pride krošnar h kmetu na dom in sredi tedna, kmet pa hodi v trgovino navadno le ob nedeljah. To svojo prednost krošnarji odlično izkoristijo, posledica njih dela pa je, da zapravljajo kmetovalec svoj trdo zaslužen denar.

Velika narodno gospodarska škoda nam nastaja, ker ima od dobre letine glavni zaslužek krošnar, ne pa kmetovalec. Z dobro letino bi si moral kmetovalec opomoči, namestu njega pa ima glavni dobiček krošnar, ki ne plačuje ne davkov in ne samoupravnih doliad in ki vrhu vsega odnaša iz naših krajev denar v tuje kraje.

Krošnarstvo je postalo že tako zlo, da so vsi sedanji predpisi mnogo premili. Danes krošnarjo krošnarji z avtomobili in s pomožnim osebjem, zato so tudi že smešni predpisi, ki so videli pred seboj samo dalmatinskega ali hrvaškega krošnarja. Danes je

krošnarstvo že prava trgovina na debelo, ki ne ubija le trgovino in ne škoduje le državnim in samoupravnim blagajnam, temveč napravlja velikansko škodo tudi potrošnikom, ko jemlje od njih drag denar za slabo in malovredno blago.

Zato pa tudi znova zahtevamo, da se izda obljubljena uredba o krošnarstvu in da bodo v njej upoštewane vse zahteve trgovstva. Krošnarstvu je treba napraviti konec, ker je že narodno gospodarska škoda, če bo nesolidni krošniarski element še nadalje uničeval našo domačo trgovino.

Vse trgovce pa pozivamo, da neusmiljeno prijavljajo vse krošnarje, da o vseh najbolj kričečih primerih krošnarstva obveščajo tudi Zvezo trg. združenj, Zbornico za TOI in pa »Trgovski list«, da bo tudi naša javnost zadostno informirana o zlih posledicah krošnarstva.

Koncentričen boj je treba voditi proti krošnarstvu!

Mariborske vesti

Veliko skladišče za sadje zida banovinska vinarska in sadjarska šola v Mariboru. Skladišče bo kmalu gotovo in bo moderno urejeno.

Akeija za drugi most čez Dravo v Mariboru je zopet oživela. Vso zadevo je vzel sedaj v roke ban dr. Natlačen in sklical za ponedeljek, 3. oktobra anketo, ki se je bo tudi sam udeležil. Upati je, da bo tokrat zadeva krenila v prave točke. Stroški za novi dravski most, ki bo dolg nad 200 metrov, so proračunani na 12 do 14 milijonov dinarjev. Že pred leti je finančni minister izjemno dovolil, da se bo smela pobirati mostnina, ako bi se ta most v Mariboru zgradil.

Iz zgodovine platine

Nekega dne je obiskal v 18. stoletju znanega francoskega kemika Chabaneaua njegov prijatelj španski grof Aranda.

»Prosim Vas,« je dejal kemik pri svojem delu, »podajte mi ono kocko, ki leži pri ognjišču,« ter pri tem pokazal na 10 cm visoko kocko.

Grof se je hitro nagnil, da ustreže kemiku. Toda, glej! Kocke ni mogel dvigniti.

»Kakšna neumna šala pa je zopet tukaj je dejal grof razdraženo. »Saj je vendar pritrjena!«

»Zagotavljam Vam, da ni,« je dejal Chabaneau. »Samo še enkrat poskusite!«

Grof je res poskusil in tokrat z uspehom. Nato pa mu je kemik pojasnil lastnosti te kocke. Bila je iz platine in ker ima platina največjo specifično težo, je bila kocka tako silno težka. Čeprav le 10 centimetrov velika, je tehtala 25 kg. Francoski kemik jo je ravnokar

napravil iz neke zelo cenene rude, ki jo je dobil iz južne Afrike.

Da bi grof odškodoval za svojo šalo, mu je kocko podaril. Oba moža sta bila takrat te zmotne misli, da je platina čisto brez vrednosti. Sicer pa so bili takrat vsi ljudje tega zmotnega mnenja. Grof je dal kasneje vzdati kocko v svoje stopnišče kot zanimivost. Bila pa je res zanimivost, saj bi danes veljala skoraj 8 milijonov din.

Predsedek, da je platina popolnoma brez vrednosti, je vladal že prej več stoletij.

Ko so Španci prodrli do sedanje Kolumbije v Južni Ameriki, so našli zlato na obrežju reke Pinto. Našli so pa tudi neko belo kovino, ki je bila pomešana z zlatom. Ta bela kovina jim je bila le v napotje kot nepotreben balast. Kovini so dali ime »Platino del Pinto«, kar pomeni »Malo zlato iz Pinto«. Tako je nastala beseda platina.

Domačini so pri iskanju zlata našli v vodi tudi velike količine platine, ki so jo pa potem vrgli nazaj v vodo. Bili so namreč mnenja, da je to še nedozorelo zlato,

ki naj zato še nadalje ostane v vodi, da dozori in postane pravo zlato. Španci, prav tako malo pametni ko domačini, so vozili platino z drugimi stvarmi vred na smetišče.

Nato so odkrili zlato v mestu Quibda, glavnem mestu kolumbijskega okraja Choco.

Ljudje se nato v velikem številu pohiteli v to mesto ter začeli pridobivati zlato. Vozovi z zlato rudo so kmalu edino cesto spremenili v blato. Tedaj so se spomnili uradi na »ničvredno« platino in so tlakovali s platino cele ulice v mestu. Rafinerija zlata v mestu tudi ni vedela, kaj bi počela s platino, ki je ostala pri pridobivanju zlata. Revni ljudje so potem porabili te kose platine pri zidavi svojih revnih hiš.

Minulo je več ko eno stoletje. Nakrat je svet spoznal visoko vrednost platine, ki se je začela uporabljati na vse mogoče načine ter je zato tudi njena cena vedno bolj rastla.

Tedaj se je nekdo spomnil na s platino tlakovano ulico v mestu

Quibdi. Takrat se je vse zagnalo v to mesto, ki je že v nekaj dneh bilo podobno pravi norišnici. Vse je ležalo na cestah in trgalo kamne, t. j. platino iz tlaka. Vsak človek, ki je našel nekaj platine, je čez noč obogatel. A vrgli so se tudi na vse hiše in iskali v zidovih kose platine. V nekaj dneh je bilo vse mesto izravnano z zemljo. Meščani so bili brez hiš, zato pa so imeli velikanska premoženja v bankah, da so si mogli namesto revnih hiš postaviti krasne vile.

Sploh je vsa zgodovina platine ena sama zgodba napak in zmot.

Eno takšnih velikih napak je zagrešil tudi ruski car. Ko se je ves svet že zanimal za platino, je poslal na Ural svojega kovinskega strokovnjaka Ivana Diminova, da bi preiskal uralska rudna bogastva. Diminov je tudi odkril prva ležišča platine ter je to tudi sporočil carju. Dostavil pa je, da platina nima nobene vrednosti. Car mu je nato dal koncesijo, da sme izkoriščati ta ležišča do svoje smrti. Ker pa je medtem padel Diminov v nemilost, mu je car

koncesijo odvzel. Vendar je pa medtem Diminov že zaslužil pri prodaji platine par sto milijonov rubljev.

Eden poznejših carjev je dal pozneje kovati drobiž iz platine. Mislijo se je, da bo pri tem napravil car dobro kupčijo, ker ni bila takrat platina še dosti vredna. Toda zgodilo se je drugače. Neumni mužiki so denarje shranjevali in ti denarji so bili v kratkem 30krat toliko vredni kot je bila njih nominalna vrednost. A tudi tujeji so kmalu spoznali napako carja in začeli so izvažati ruski drobiž po 5, 10, 20 in 15 kopejk na debelo, da je bila Rusija kmalu brez drobiža.

Posebno pa je narasla cena platine, ko je Edison iznašel žarnice, ki so potrebovale za žarenje žico iz platine. Platina je postala dražja ko zlato, kar je povzročilo, da so povsod iskali platino. Odkrili so tudi v resnici mnogo novih ležišč in proizvodnja platine je tako narasla, da je njena cena vedno bolj padala. Zopet je bilo zlato več vredno, toda tudi platina je ohranila veliko vrednost kot ena najbolj plemenitih kovin.

Dobave - licitacije

Štab vodstva del za utrdbe v Ljubljani sprejema do 3. oktobra ponudbe za dobavo nafte, kompresorskega olja, cilindrskega olja, petroleja, kolofonije itd.; do 7. oktobra pa za dobavo telefonskega materiala ter železne pocinkane žice.

Intendantura komande pomorskega arzenala v Tivatu sprejema do 8. oktobra ponudbe za dobavo kablov, raznih cevi, spojki, holenderja ter brestovih desk.

Direkcija jugoslov. drž. železnice v Subotici sprejema do 4. oktobra ponudbe za dobavo rebraste pločevine.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 5. oktobra ponudbe za dobavo lepenke, risalnega papirja, jelovega jamskega lesa, kalijevih patron, razne paste za glajenje medenine, eternit-plošč, zemlje Ia, vijakov, strojne bronce, železne pločevine, svinčene pločevine, kompletne aparata za doznavanje motenj za radiofonijo, centimetre tehtnice, železnih rešetk, jeklene vrvi, amoniakne sode in ročnega aparata za gašenje požara.

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do 5. oktobra ponudbe za dobavo pil, zidarskih lopat, mavca, sode, kleja, pločevine ter vijakov za les in tapetniških igel.

Prometno-komercialni oddelek direkcije drž. železnice v Ljubljani sprejema do 6. oktobra ponudbe za dobavo senčnikov.

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 6. oktobra ponudbe za dobavo keramičnih in emajliranih plošč; do 20. oktobra pa ponudbe za dobavo železne pločevine, žeb-ljev za tračnice in strojnega olja ter ponudbe za dobavo stabilne mostne tehtnice.

LICITACIJE

Pri 39. pehotnem polku v Celju bo dne 1. oktobra ustna pogodba za dobavo alkoholnega kvasa za čas od 1. oktobra 1938 do 31. marca 1939.

Pri štabu dravske div. oblasti v Ljubljani bo dne 8. oktobra ofertna licitacija za oddajo del instalacije in montaže avtomatske telefonske centrale v vojašnici »Vojvode Mišiča« v Ljubljani.

Pri upravi Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu se bodo sklepale naslednje pogodbe: dne 4. oktobra pogodba za dobavo cirkularnih žag; 6. oktobra za dobavo avtomobilskega materiala; 7. oktobra za dobavo manesmanovih cevi; 11. oktobra pa za dobavo raznega pisarniškega materiala; dne 11. oktobra bo pri isti upravi ofertna licitacija za dobavo telefonskega kabla, bakrene in pocinkane vrvi in grafitnih elektrod.

Pri Intendanturi komande pomorskega arzenala v Tivatu bo dne 14. oktobra ofertna licitacija za dobavo rezanega lesa za vesla.

Že v 24 urah barva, plesira in kemično snažile obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Tržna poročila

Žitni trg

Na domačem pšeničnem trgu je položaj nespremenjen. Kupčiji ni. Izvozna pariteta proti novembrskemu terminu v Liverpoolu je 75 dinarjev, proti septembrskemu v Rotterdamu pa 69 na bazi cene za efektivno blago 78 din.

Na tujih trgih se nadalje odločilno vpliva politična situacija.

Na domačem trgu je živahnija ponudba promptne posušene koruze, ki jo kupujejo pasivni kraji. Kupčija pa ni živahna. Izvozna pariteta proti novembrskemu terminu v Rotterdamu znaša 91.39 na bazi cene za efektivno blago 95 dinarjev.

Na tujih trgih je koruza nekoliko popustila.

Romunska vlada je znižala tarife za izvoz pšenice za 50%. Dosedaj je znašala vozarina za daljavo 300 km 27, do daljave 500 km 37 in do 800 km 44 lejev za 100 kg. Sedaj pa bo znašala vozarina na omejenih daljavah 14, 19 in 22 lejev za 100 kg. K tem vozarinam pa je treba pribiti 15% in 2% kot vozarinski dodatek.

Italijansko ministrstvo za korporacije je določilo maksimalno ceno za koruzo na 90 lir franko skladišče proizvajalca.

Sadni trg

Na dunajski trg je prišlo 28. septembra iz Jugoslavije 16 vagonov svežih češpelj, ki so bile dobre kakovosti, da ni bilo nikakih reklamacij. Zanimanje za naše češplje je precej veliko, vendar pa so ostale cene nespremenjene.

Isti dan je prišel na dunajski trg tudi 1 vagon jugoslovanskega grozdja. Iz drugih držav ni bilo dovoza. Situacija je letos za grozdje mnogo bolj ugodna, ker je dovoz grozdja iz Bolgarske manjši, madžarsko grozdje pa kupcem nikakor ne ustreza, ker je prekislo.

Iz Slovenije je bilo poslanih 5 vagonov jabolok. Boljše vrste so se plačevale po 30 pšenigov meja.

Na curiški trg sta prišla dva vagona naših svežih češpelj in en vagon grozdja. Kvaliteta češpelj je bila dobra. Cene so ostale nespremenjene. Grozdje je doseglo ceno 32 šv. frankov meja.

Sodijo, da bo letošnja trgatve grozdja v Nemčiji in Češkoslovaški srednja, v Bolgarski in Portugalski zelo dobra, v Jugoslaviji pa rekordna(?).

Živinski trg

Po odredbi nemškega kmetijskega ministrstva bi se smeli začeti s 26. septembrom uvažati živi prašiči samo s posredovanjem »Reichsstelle für Tiere in tierische Er-

zeugnisse«. Na intervencijo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine pa ostanejo za našo živino v veljavi dosedajni predpisi in se more ta še nadalje prodajati na svobodnem trgu po komisionarjih.

Dne 26. septembra so bile na dunajskem govejem trgu naslednje cene: izredni volji po 0,72 do 1,05 RM, biki po 0,70 do 0,79, mršava živina po 0,45 do 0,53. Cene so ostale v primeri s prejšnjim tednom skoraj nespremenjene.

Na praškem trgu so se plačevali naši prašiči povprečno po 9,31 Kč.

Na dunajškem svinjskem trgu z dne 27. t. m. so se gibale cene takole: Ia težke mangalice po 1,05 do 1,06, kmečke po 1,06, stare po 1,07 do 1,08, banatske po 1,06 do 1,10, angleške križane po 1,07, srbske po 1,06 do 1,10 RM. Trg je bil zelo živahen.

Jajčni trg

Na švicarskem trgu z jajci so cene zelo padle. Štajerska so se plačevala 55/36 kg po 132 šv. fr. franko Buchs.

Na angleškem jajčnem trgu je povpraševanje še nadalje dobro. Povprečna cena za Anglijo in Wales je še nadalje 23,25 d za ducat. Na trgu za blago na veliko so cene v dvigu.

V Milanu vlada še nadalje pomanjkanje jajec ter so zato cene narasle za domača jajca od 6,40 do 6,50 na 6,60 do 6,70 za ducat. Cena za sveža jajca iz tujine pa se je dvignila od 5,20 do 5,30 na 5,30 do 5,40 za ducat.

Na francoskem trgu so začele cene za jajca ponovno padati zaradi velikih zalog. Pričakovati je, da bodo cene še nadalje nazadovale.

Konec stavke

V granitnih kamolomih v Ribnici na Pohorju, kjer so delavci stavkali več tednov, se je sedaj stavka končala in se je dosegel sporazum. Tvrdki inž. Lenarčič in Res & Ko. pa bosta sprejeli le polovico vsega delavstva, ker sedaj na zimo ne bo več javnih del in zato tudi ni več povpraševanja po granitnih kockah.

Doma in po svetu

Predsednik dr. Maček se je vrnil iz Rogaške Slatine, kjer se je zdravil v Zagreb.

Minister za soc. politiko in ljudsko zdravje je razpustil upravni odbor Delavske zbornice v Novem Sadu.

Umrl je general Milutin Vešović, ki je veljal kot eden najboljših črnogorskih vojskovodij. Bil je tudi vojni minister.

Razstava slovenske knjige se odpre 2. oktobra v Trgovskem domu v Ljubljani. Razstavljenih bo nad 3000 slovenskih knjig.

Kongres Zveze planinskih društev Jugoslavije, ki bi moral biti 1. in 2. oktobra, je odgođen.

V Mariboru se je ustanovil odbor, da se sezida v Mariboru novo gledališko poslopje.

Maribor v resnici potrebuje novo gledališče, ker je sedanje popolnoma nezadostno ter ne dela časti obdruvske prestolnici.

Poročajo, da se na sušaški progi zaradi velikih strmcev motorni vlaki niso obnesli. Motorni vlaki niso mogli razviti večje hitrosti ko 40 do 60 km na uro. Promet z motornimi vlaki na progi Beograd-Zagreb je ustavljen.

Naši ljudje se vračajo iz Nemčije, Češkoslovaške in Francije. Poročali smo že, da so se predčasno vrnili iz Nemčije naši sezonski kmetijski delavci. Sedaj se poroča, da so se iz Češkoslovaške vrnili dalmatinski krošnjari. V Franciji pa je ostalo zelo veliko naših rudarjev brez posla, ker so nekateri rudniki ustavili obratovanje. Vsi ti rudarji zahtevajo, da jim jugoslov. konzolati omogočijo povratek v domovino.

Iz Medjimurja so izvozili v zadnjem času 950 težkih konj.

Iz Zalca poročajo, da cene hmelju še nadalje rastejo, ker je razpoložljivega blaga vedno manj. Bile so že sklenjene kupčije po 20 do 30 din za kg, pričakujejo pa, da bodo cene še nadalje narasle.

V vseh napetih časih dobivajo razne govorce posebno veljavo. Sicer uči izkušnja, da je neznamen del teh govoric tudi resničen, vendar ljudje vedno tem govoricam verujejo. Včasih imajo te govorce celo dober učinek. Tako je nastala v Londonu govorica, da je Nemčija podaljšala rok 1. oktobra na 14 dni. Posledica te govorice je bila, da so se tečajni deviz utrdili.

Papež Pij XI. je govoril v četrtek zvečer po radiu ter pozval vse katolike, da delajo in molijo za mir. Po govoru je podelil vsemu človeštvu svoj blagoslov.

Japonski zunanji minister Ugaki je odstopil, ker se ni mogel sporazumeti z ostalimi člani vlade glede japonske politike na Kitajskem. Pravijo, da je bil vzrok demisije tudi v tem, ker je položaj japonske vojske na Kitajskem vedno težavnejši. Finančna situacija Japonske postaja vedno obupnejša. Demisija zun. ministra je povzročila na Japonskem silno razburjenje, ki se je poznalo tudi na borzi in so vsi papirji znatno padli.

Angleški radio je pozval vse angleške državljane, da čim prej zapuste Češkoslovaško. Ameriška vlada je pozvala svoje državljane, da se vrnejo iz Evrope v Ameriko. Ladje so zanje že pripravljene.

Na Dunaju so sestrelili neko nemško vojno letalo, ker so mislili, da je češkoslovaško.

Zunanja trgovina

Zadnje izplačilo Narodne banke v italijanskem kliringu je bila nakaznica št. 16.741 z dne 8. VI. 1938. V drugih kliringih ni sprememb.

Dne 22. septembra je bil saldo grško-jugoslovanskih bonov v obtoku 40,9 milijonov drahem. Saldo blokiranih jugoslovanskih terjatev pa je znašal isti dan 13,6 milijona din.

Vrednost turškega uvoza se je v prvih 8 letošnjih mesecih povečala v primeri z lani od 69,6 na 85,1 milijona funta, vrednost izvoza pa je padla od 65,8 na 60,1 milijona funta, da se je pasivnost trgovinske bilance povečala od 3,8 na 25 milijonov turških funtov.

Washingtonska vlada je izdala energične ukrepe, da prepreči na-

daljnji padec cen kmetijskih proizvodov, ker so se dohodki kmetijstva že dosedaj znižali v primeri z lani za eno milijardo dolarjev. V ta namen je vlada sprejela subvencijski načrt za izvoz 100 milijonov bušijev. Poleg tega je dovolila vlada tudi večje kredite za zboljšanje cen bombaža, koruze in drugih predmetov.

Sejmi

2. oktobra: v Blanci;
3. oktobra: v Ormožu, Slovenjem Gradeu, Dolu pri Hrašniku, Slov. Konjicah, Kostanjevici, Litiji, Gor. Logatcu, Kranju, Novem mestu, Zagorju ob Savi;

4. oktobra: v Zalecu, Ptujju, Ormožu, Jurklostru, pri Sv. Lenartu v Slov. gor., v Metliki, Dol. Lendavi, Turnišču;

5. oktobra: v Celju, Ptujju, Trbovljah, Motniku, Zdenški vasi (Zdenška reber pri Sv. Antonu), Ljubljani;

6. oktobra: v Pišecah, Toplicah, Mokronogu, Turnišču;

7. oktobra: v Mariboru, Slivnici;

8. oktobra: v Poljčanah, Brežicah, Celju, Trbovljah, St. Vidu, na Blokah, Rakičanah.

Radio Ljubljana

Sobota, dne 1. oktobra, 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 18.00: Radijski orkester — 18.40: Socialno skrbstvo v Skandinaviji (gdč. Zlata Pirnatova) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Pregled sporeda — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar) — 20.30: Prenos akademije Udruženja vojnih invalidov iz Novega mesta — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Nedelja, 2. oktobra, 8.00: Kmečki trio — 9.00: Napovedi, poročila — 9.15: Prenos cerkvene glasbe — 9.45: Verski govor (ravnat. Jože Jagodic) — 10.00: Koncert za naše malčke (radijski orkester) — 11.00: Otroška ura (gdč. Sl. Vencajzova) — 11.30: Plošče — 12.00: Koncert pevskega septeta bratov Živko. Narodne pesmi iz Pohorja in njegove okolice — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče po željah — 17.00: Kmet. ura: Pomen izdelovanja sladokosa v kmečkem gospodarstvu (Priol Josip) — 17.30: Plošče — 18.00: »Cigav je otrok« — Vesela zgodba, napisal Mirko Ljubič. Izvajajo člani rad. družine — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Plošče — 20.30: Koncert. Sodelujejo: g. R. Primožič, član Nar. gled. in radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Bojan Adamič in njegov orkester.

Ponedeljek, 3. okt. 12.00: Češke narodne (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Radijski orkester — 14.00: Napovedi — 18.00: Ruski sekstet — 18.40: Novo delovno leto radijske postaje (prof. Fr. Koblar) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zanimivosti — 20.00: Večer lahke glasbe. Sodelujejo: ga. Dragica Sok, prof. Marjan Lipovšek (spremljiva), g. R. Piliš (harmonika) in kvartet »Fante na vas« — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Dvořak: Iz novega sveta, simfonija (plošče).

Ustanovljeno 1850

Zaloga vseh vrst stekla, porcelana in keramike. Stavbno in umetno steklarstvo. Specialna zaloga in okvirjenje slik

JULIJ KLEIN
LJUBLJANA
Wolfova ulica št. 4
Telefon 33-80

KOŽUHOVINA Telefon 22-62

Velika zaloga krznene konfekcije Sprejemamo vseh vrst popravila in prikrojevanje po najnovjših modelih

JOSIP DOLENC, krznar
LJUBLJANA, Sv. Petra 19

KNJIGOVEZNICA JUGOSLOVANSKE TISKARNE
reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, KOPITARJEVA 6

Nudi po izredno nizkih cenah: Salda-konte, štrace, journale, šolske zvezke, mape, odjemalne knjižice, risalne bloke itd.

DOMAČE ČISTILO

SLAVIN

Vam je pri snazenju štedilnika, jedilnega pribora, medenine, emajla, steklenine itd. res potrebno, ker vam osnaži vse brez uporabe kakih drugih pripomočkov. Ovoj z modro deklco je znak naše kvalitete. Za cenjena naročila se priporoča

SLAVIN!

KMETSKA POSOJILNICA LJUBLJANSKE OKOLICE Ustanovljena leta 1881

r. z. z. n. z. v Ljubljani

Nove vloge

so vsak čas izplačljive in jih obrestuje **po 4%** vezane na 3 mesece pa **po 5%**

Vlagajte svoje prihranke v najstarejši slovenski denarni zavod